

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
KATI KALLIMO	Telia Tunnistus	26.07.2024 09:52:07 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (14 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

KUNNALLISVALITUS HÄMEENLINNAN HALLINTO- OIKEUDELLE KESKI-SUOMEN SAIRAANHOITOPPIIRIN ALIJÄÄMÄN KATTAMISTA KOSKEVAAN PÄÄTÖKSEEN LIITTYEN

Asia

Viitasaaren kaupungin talous- ja tietohallintojohtajan lähettämä sähköposti liittyy Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymävaltuuston vuonna 2022 tekemään päätökseen 17.6.2022 § 9.

Valittaja

Keski-Suomen hyvinvointialue (3221318-2), Hoitajantie 1, 40620 Jyväskylä,
kirjaamo@hyvaks.fi

prosessiosoite hyvinvointialueen kirjaamo (kirjaamo@hyvaks.fi) sekä yhteyshenkilöt:
lakiasiaainjohtaja Johanna Aalto, johanna.aalto@hyvaks.fi, p. 050 434 6544 (poissa ajalla
30.7–31.8, jonka aikana juristi Julle Lehtinen, julle.lehtinen@hyvaks.fi, p. 040 503 4536)

Valitus ja vaatimukset

Keski-Suomen hyvinvointialueen näkemyksen mukaan Viitasaaren kaupungin talous- ja tietohallintojohtaja ei voi antaa tiedoksi yli kaksi vuotta päätöksenteon jälkeen jo lakaneen Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhtymävaltuuston päätöstä toimi- ja puhevallan puuttumisen ja alkuperäisen päätöksen tehneen organisaation lakkaamisen vuoksi.

Mikäli hallinto-oikeus ei katsoisi tiedoksiannon osalta asiaa yllä olevin tavoin, hyvinvointialue vaatii, että Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhtymävaltuuston päätös 17.6.2022 § 9 alijäämän kattamisesta on lainvastaisena sekä toimivallan ylittämisen takia kumottava (kuntalaki 135 §).

Keski-Suomen hyvinvointialue vaatii Viitasaaren kaupungilta asiaan liittyviä oikeudenkäyntikulujaan korvattavaksi.

Selostus asiasta

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymävaltuuston päätöksenteko peruspääoman alentamista koskien

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymävaltuusto käsitteli 17.6.2022 kokouksessaan 2/2022 § 9 peruspääoman alentamista. Valtuusto hyväksyi kuntayhtymän hallituksen esityksen peruspääoman alentamisesta 24 miljoonalla eurolla.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu 19.6.2024

Korkein hallinto-oikeus on 19.6.2024 antanut asiassa päätöksen, jossa se toteaa, että Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätös ei ole tullut Keski-Suomen hyvinvointialuetta koskien lainvoimaiseksi millään perusteella. Päätös ei siten myöskään tämän jälkeen voi tulla enää hyvinvointialueeseen nähden lainvoimaiseksi, koska alkuperäinen organisaatio on lakannut.

Perustelut

TIEDOKSIANTOON LIITTYVÄT SEIKAT KESKI-SUOMEN SAIRAANHOITOPUIRIN LAKKAAMISEN JÄLKEEN

Viitasaaren kaupungin talous- ja tietohallintojohtajan ja/tai Viitasaaren kaupungin puhevallan puuttuminen asiassa

Viitasaaren kaupungin talous- ja tietohallintojohtaja on 28.6.2024 lähettänyt Keski-Suomen hyvinvointialueelle asiassa sähköpostin, jossa hän haluaa antaa tiedoksi Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhtymävaltuuston päätöksen vuodelta 2022.

Hyvinvointialueelle on jäänyt epäselväksi kyseisen sähköpostin johdosta, toimiiko viranhaltija omissa nimissään tai kaupungin nimissä tai mihin mahdolliseen Viitasaaren kaupungin päätöksentekoon kyseinen ilmoitus liittyy. Hyvinvointialueen käsityksen mukaan kummallakaan (viranhaltija tai organisaatio) ei voi olla asiassa puhevaltaa, jolloin myöskään he eivät voi antaa tiedoksi asiaa mistään sairaanhoitopiirin asiasta, eikä erityisesti organisaation lakkaamisen jälkeen. Tiedoksiannosta ei ole tehnyt myöskään asian ratkaissut viranomainen itse.

Tiedoksiannosta yleisesti

Tiedoksiannon toimittamisesta vastaa asian ratkaiseva tai ratkaissut viranomainen. Viranomainen kuitenkin toteuttaa tiedonannon itse vain silloin, kun se luovuttaa asiakirjan vastaanottajalle tai tämän edustajalle. Viranomaisen olisi annettava tekemänsä päätös tiedoksi viipymättä (HL 54.1 §). Oikeuskirjallisuudessa lähtökohtana on pidetty, että esimerkiksi tavallisena tiedoksiannona toimitettava postilähetys lähetetään viimeistään muutaman päivän sisällä päätöksen tekemisestä ja allekirjoittamisesta (Olli Mäenpää: Hallinto-oikeus ja hyvän hallinnon takeet, 2023, s. 347).

Puhevalta entisten sairaanhoitopiirien osalta

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain (616/2021) 20 §:ssä on säädetty:

Erikoissairaanhoitolain 7 §:ssä mainittujen sairaanhoitopiirien kuntayhtymät sekä kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettut erityishuoltopiirit siirretään varoineen ja velkoineen sekä sitoumuksineen hyvinvointialueille 1 päivänä tammikuuta 2023.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun kuntayhtymän varat, velat ja sitoumukset liitetään siihen hyvinvointialueeseen, jonka alueeseen kuntayhtymän jäsenkunnat kuuluvat. Jos kuntayhtymän jäsenkunnat kuuluvat useampaan hyvinvointialueeseen, varat, velat ja sitoumukset on jaettava hyvinvointialueiden välillä jäsenkuntien omistusosuuksien suhteessa, paitsi jos varojen, velkojen ja sitoumusten siirrot olisivat hyvinvointialueiden taloudelliseen kantokykyyn nähden vähäisiä. Hyvinvointialueet voivat sopia varojen, velkojen ja sitoumusten jakamisesta myös toisin.

Kun sairaanhoitopiiriä ei ole enää olemassa ja voimaanpanolain 20 §:n mukaisesti sairaanhoitopiirin varat, velat ja sitoumukset on liitetty hyvinvointialueeseen, käyttää sairaanhoitopiirin puhevaltaa vain hyvinvointialue.

PÄÄTÖKSEN LAINVASTAISUUS JA TOIMIVALLAN PUUTTUMINEN

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymävaltuuston päätöksenteko peruspääoman alentamista koskien ja päätöksen lainvastaisuus

Kyseinen lainvoimaa vaille jäänyt Keski-Suomen sairaanhoitopiirin valtuuston päätös 17.6.2022 § 9 ja sitä koskevat toimenpiteet tulivat Keski-Suomen hyvinvointialueen tietoon ja käsittelyyn keväällä 2023, koska hyvinvointialue vastasi sairaanhoitopiirin vuotta 2022 koskevan tilinpäätöksen valmistelusta sairaanhoitopiirin hyvinvointialueelle siirtämisen jälkeen 30.6.2023 mennessä (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta, lyh. voimaanpanolaki 616/2021, 20 §, 41 §).

Tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä havaittiin, että Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhtymävaltuuston 17.6.2022 tekemä päätös (§ 9) oli sekä lainsäädännön että siitä

annettujen yleisten ohjeiden vastainen. Sitä ei ollut valmisteltu päätöksentekoon pyytämällä hyvinvointialueen kantaa tai suostumusta asiaan, eikä lopulta päätöstäkään annettu hyvinvointialueelle tiedoksi. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastaja suositteli meneteltäväksi asiassa siten, että peruspääoman alentamista ei kirjata kirjanpitoon ja että asia perustellusti avataan ja siitä päätetään hyvinvointialueen aluehallituksessa ja -valtuustossa tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä. Keski-Suomen hyvinvointialueen valmistelussa on noudatettu tilintarkastajan antamia ohjeita ja asia on kuvattu mahdollisimman perusteellisesti, ja asiassa on noudatettu lainsäädännön edellyttämää aikataulua. Aluevaltuuston sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen hyväksymistä koskevasta päätöksestä on valitettu Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen (dnrot 1232/03.04.04.04.09/2023, 1275/03.04.04.04.09/2023, 1307/03.04.04.04.09/2023, 1348/03.04.04.04.09/2023, 1439/03.04.04.04.09/2023).

Sairaanhoitopiirin toimivalta päättää alijäämän kattamisesta on puuttunut

Voimaanpanolain 39 §:stä johtui, että ylipäätään Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän yhtymävaltuustolla ei ollut enää 17.6.2022 toimivaltaa tehdä päätöstä kuntayhtymän peruspääoman alentamisesta. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhtymävaltuuston päätös sisälsi luonteeltaan merkittäviä hyvinvointialuetta sitovia vaikutuksia, päätöksenteko ei ollut kiireellistä, eikä hyvinvointialue ole antanut päätökselle missään vaiheessa suostumustaan.

Lain esitöiden mukaan (HE 241/2020 vp., s. 912) voimaanpanolain 39 §:n säännöksen tarkoituksena on ollut ”*turvata kuntayhtymien onnistunut siirtäminen hyvinvointialueille sekä estää vaikutuksiltaan pitkäaikaisten ja taloudelliselta merkitykseltään suurten, hyvinvointialuetta sitovien päätösten tekeminen ilman hyvinvointialueen myötävaikutusta. Säännös rajoittaisi siirrettävän kuntayhtymän viranomaisen toimivaltaa sellaisissa luonteeltaan periaatteellisissa, uusissa tai laajakantoisissa asioissa, joista päättämisen olisi katsottava kuuluvan hyvinvointialueelle. Tällaisina voitaisiin pitää esimerkiksi päätöksiä, joilla on pitkäaikaisia vaikutuksia hyvinvointialueen talouteen.*”. Ko. lain 39 §:n 2 momentissa todetaan, että hyvinvointialueella on valitusoikeus tällaisissa asioissa.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on 17.10.2023 antamallaan päätöksellä todennut lainvastaiseksi Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveystalouden ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän yhtymävaltuuston päätöksen, jossa kuntayhtymän yhtymävaltuusto on 29.11.2022 tekemällään päätöksellä alentanut kuntayhtymän peruspääomaa 14 miljoonasta eurosta 2,5 miljoonaan euroon. Valituksenalainen päätös tarkoitti Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöksen perustelujen mukaan käytännössä hyvinvointialueeseen kohdistuvaa 11,5 miljoonan euron määräistä pääoman palautusvelvollisuutta kuntayhtymän jäsenkunnille perussopimuksessa sovittujen peruspääomaosuuksien suhteessa. Kuntayhtymän peruspääoman alentamisella yhtymävaltuuston päättämällä tavalla oli siten merkittäviä hyvinvointialuetta sitovia taloudellisia vaikutuksia.

Keski-Suomen hyvinvointialue korostaa, että Länsi-Pohjan valituksenalaisen päätöksen pääoman palautusvelvollisuus on ollut merkittävästi pienempi kuin Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymävaltuuston päätös 17.6.2022 § 9 alentaa kuntayhtymän peruspääomaa 24 miljoonalla eurolla. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöksessä on todettu, että valituksenalainen päätös on tarkoittanut käytännössä hyvinvointialueeseen kohdistuvaa 11,5 miljoonan euron määräistä pääoman palautusvelvollisuutta kuntayhtymän jäsenkunnille perussopimuksessa sovittujen peruspääomaosuuksien suhteessa. Kuntayhtymän peruspääoman alentamisella yhtymävaltuuston päättämällä tavalla on katsottu jo 11,5 miljoonan euron osalta olevan merkittäviä hyvinvointialuetta sitovia taloudellisia vaikutuksia, mikä ilmentää purkuhakemuksen kohteena olevan päätöksen merkittävyyttä Keski-Suomen hyvinvointialueelle. Lisäksi todetaan, että viitatusta Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöksestä on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Sisällöllisesti alijäämien kattamisen velvoite lainsäädännössä

Sairaanhoitopiirin jäsenkuntien velvoite kattaa taseeseen kertyneet alijäämät on tullut yksiselitteisesti voimassa olevasta lainsäädännöstä (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta 616/2021, Kuntalaki 410/2015) ja lain esitöistä (HE 241/2020 vp.). Mahdollisen alijäämän on oltava katettuna kuntayhtymän viimeisessä, vuodelta 2022 laadittavassa tilinpäätöksessä, ja erityisesti lainsäädäntö on tarkoittanut kuntalain säännösten mukaista toimintaa, eli millä tahansa tavalla suoritettu alijäämien kattaminen ei ole mahdollista (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta 616/2021, 33 §). Alijäämän kattamista koskevassa sairaanhoitopiirin päätöksenteossa ei ole noudatettu Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston (Kuntakila) ohjeita.

Lainsäädännössä ja sen esitöissä on edellytetty hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä, että kuntayhtymän alijäämä katetaan ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle. Tämä velvoite on asetettu lainsäädännössä kaikille kuntayhtymille yleisesti, ja sen toteutumiseen viranomaisten on tullut lainsäädännön mukaan ryhtyä. Koska näin ei Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhtymävaltuuston päätöksessä ole toimittu, ei toimivallan ylitys sekä muu päätöksen lainvastaisuus sekä päätöksen tiedoksi antamatta jättäminen voisi johtaa tilanteeseen, että siitä tulisi enää noudatettava päätös hyvinvointialueelle.

Sisällöllisesti alijäämien kattaminen olisi tullut jo sairaanhoitopiirin päätöksessä huomioida mm. seuraava lainsäädäntö esitöineen sekä ohjeistukset ja vastaukset Kuntakilalta:

1. Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta 616/2021

33 §: Kuntayhtymän taseeseen kertyneet ali- ja ylijäämät

Edellä 20 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien ja HUS-sairaanhoitopiirin jäsenkuntien on katettava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä kuntalain (410/2015) säännösten mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle ja HUS-yhtymään. Taseeseen kertyneen ylijäämän käsittelystä kuntayhtymän jäsenkunnat päättävät kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti.

41 §: Siirrettävän kuntayhtymän ja HUS-sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen käsittely ja vastuuvapauden myöntäminen

Edellä 20 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien ja erityishuoltopiirien tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vuodelta 2022 allekirjoittavat hyvinvointialueen hallitus ja hyvinvointialuejohtaja. HUS-sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vuodelta 2022 allekirjoittavat HUS-yhtymän hallitus ja HUS-yhtymän johtaja.

Hyvinvointialueen valtuuston ja HUS-yhtymän ylimmän toimielimen on käsiteltävä 1 momentissa tarkoitetut tilinpäätökset ja päätettävä tilivelvollisille myönnettävästä vastuuvapaudesta 30 päivään kesäkuuta 2023 mennessä.

Edellä 20 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien ja erityishuoltopiirien sekä HUS-sairaanhoitopiirin tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen vuodelta 2022 sovelletaan muutoin, mitä kuntalaissa säädetään.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi, HE 241/2020 vp.

s. 908–909

33 §. Kuntayhtymän taseeseen kertyneet ali- ja ylijäämät

”Kuntayhtymän taseeseen kertyneet ali- ja ylijäämät. Pykälässä säädettäisiin kuntayhtymien ali- ja ylijäämien käsittelystä ennen hyvinvointialueelle siirtämistä. Kuntalain 117 §:n mukaan kuntayhtymän jäsenkunnat vastaavat kuntayhtymän sellaisten menojen rahoituksesta, joita ei muuten saada katetuiksi, siten kuin kuntien välisestä vastuunjaosta

on kuntayhtymän perussopimuksessa sovittu. Edellä 20 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien jäsenkuntien sekä HUS-sairaanhoidopiirin jäsenkuntien olisi pykälän mukaan katettava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle tai HUS-yhtymään. Mahdollinen alijäämä tulisi siten olla katettuna kuntayhtymän viimeisessä, vuodelta 2022 laadittavassa tilinpäätöksessä. Mikäli hyvinvointialueelle siirtyvän kuntayhtymän taseeseen on kertynyt ylijäämiä, jäsenkunnilla olisi mahdollisuus päättää ylijäämän käsittelystä kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle.”

s. 912

41 §. Siirrettävän kuntayhtymän ja HUSin tilinpäätöksen käsittely ja vastuuvapauden myöntäminen.

”Pykälässä säädettäisiin hyvinvointialueille siirrettävien kuntayhtymien ja HUS-sairaanhoidopiirin viimeisen tilinpäätöksen käsittelystä ja siihen liittyvästä vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille. Hyvinvointialueille siirrettävien kuntayhtymien kaikki toimielimet tarkastuslautakuntaa lukuun ottamatta lakkaavat kuntayhtymän siirtyessä hyvinvointialueelle. Siirtyvän kuntayhtymän tarkastuslautakunnan tulee kuitenkin osallistua vielä asianomaisen kuntayhtymän viimeisen toimintavuoden hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämiseen. Siirrettävän kuntayhtymän tilintarkastaja hoitaa myös sopimuksensa mukaisesti kuntayhtymän viimeisen kalenterivuoden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastamisen ja laatii tilintarkastuskertomuksen. Kuntayhtymän tilinpäätöksen allekirjoittaminen tapahtuu kuntayhtymän jo lakattua tai HUS sairaanhoidopiirin osalta oikeushenkilöllisyyden muuttumisen jälkeen. Pykälän 1 momentin mukaan kuntayhtymän tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vuodelta 2022 allekirjoittaisivat hyvinvointialueen hallitus ja hyvinvointialuejohtaja sekä HUS:n osalta yhtymän hallitus sekä johtaja. Pykälän 2 momentin mukaan aluevaltuuston tulisi käsitellä tilinpäätökset ja päättää kuntayhtymän tilivelvollisille myönnettävästä vastuuvapaudesta kesäkuun 2023 loppuun mennessä. Säännös noudattaa kuntayhtymien purkamis- ja sulautumistilanteissa noudatettua käytäntöä, jonka taustalla on ollut ajatus siitä, että viimeisen tilinpäätöksen allekirjoittaminen ja käsittely sekä vastuuvapauden myöntäminen tapahtuvat siinä organisaatiossa, jolle lakkaavan kuntayhtymän toiminta siirtyy.

Esityksen aluevaltuustolle tekisi muodollisesti hyvinvointialueen ja yhtymän oma tarkastuslautakunta, mutta esitys perustuisi sisällöllisesti siirretyn kuntayhtymän tarkastuslautakunnan valmisteluun. Pykälän 3

momentin mukaan siirrettävien kuntayhtymien, HUS-sairaanhoidopiirin ja erityishuoltopiirien tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen vuodelta 2022 sovellettaisiin muutoin mitä kuntalaisia säädetään tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä. Lisäksi tilinpäätöksissä ja niiden käsittelyssä tulisi huomioida 33 §:n säännös siitä, että siirrettävien kuntayhtymien mahdollisten alijäämien tulisi olla katettuina kyseisessä tilinpäätöksessä. Myös tilintarkastajan tulisi lausunnossaan todeta asian tila.”

3. Kuntalaki 410/2015

110 § Talousarvio ja -suunnitelma

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kuntarakennelaisissa tarkoitetun uuden kunnan alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. ([21.5.2021/419](#))

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin.

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Hallituksen esityksen (HE 242/2020, s. 54) perustelujen mukaan ”alijäämän kattamisen keinojen tulee olla ensisijaisesti reaalitalouden keinoja eli tulojen lisäyksiä tai menojen vähennyksiä. Tällaisena keinona ei voida pitää kunnan taseen peruspääoman alentamista alijäämän kattamiseksi, joka merkitsisi kertyneen nettovarallisuuden käyttöä palvelujen rahoittamiseen. Kirjanpidon toimenpiteenä peruspääoman alentaminen tase-erien välisenä siirtona on sallittu vain poikkeustapauksessa. Peruspääoman alentaminen olisi mahdollista silloin, kun kunnan palvelutoiminta supistuu pysyvästi ja tämän vuoksi pitkäaikaisen rahoituksen tarve vähenee. Peruspääoman alentaminen olisi mahdollista esimerkiksi, jos lailla muutetaan kuntien tehtäviä ja jos muutos vaikuttaa kunnan omaisuuteen ja rahoituksen tarpeeseen. Peruspääoman alentamisen soveltamista on tulkittava suppeasti. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto voi antaa ohjeita ja lausuntoja peruspääoman määräytymisestä.”

112 § (19.12.2019/1368) Kirjanpito

Kunnan kirjanpitovelvollisuuteen, kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, kirjanpitolakia. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain ja tämän lain 113–116 §:n, 120 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdan sekä tämän pykälän 2 momentin nojalla annetun asetuksen soveltamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kunnan tilinpäätökseen kuuluvasta taseesta, tuloslaskelmasta, rahoituslaskelmasta ja niiden liitteenä olevista tiedoista sekä talousarvion toteutumisvertailusta ja toimintakertomuksesta, konsernitilinpäätöksestä ja sen liitetiedoista sekä osavuosikatsauksista. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä palvelukohtaisista taloustiedoista.

113 § Tilinpäätös

Kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen

jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta olennaisuusperiaatteen mukaisesti. Tätä varten tarpeelliset seikat on ilmoitettava liitetiedoissa. (8.2.2019/175)

Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet sekä kunnanjohtaja tai pormestari.

117 § Kuntayhtymän rahoitus

Kuntayhtymän sellaisten menojen rahoituksesta, joita ei muuten saada katetuiksi, vastaavat jäsenkunnat siten kuin kuntien välisestä vastuunjaosta on perussopimuksessa sovittu.

4. Kirjanpitolaki 1336/1997

1 luku 3 § Hyvä kirjanpitolaki

Kirjanpitovelvollisen on noudatettava hyvää kirjanpitolakia.

2 luku 1 §

Kirjanpitovelvollisen on merkittävä kirjanpitoonsa liiketapahtumina menot, tulot, rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtoerät.

3 luku 2 § (29.12.2016/1376)

Tilinpäätöksen antama oikea ja riittävä kuva

Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta olennaisuusperiaatteen mukaisesti ottaen huomioon kirjanpitovelvollisen harjoittaman toiminnan laatu ja laajuus.

3 luku 2 a § (29.12.2016/1376)

Olennaisuus yleisenä tilinpäätösperiaatteena

Tilinpäätöksessä esitettävä seikka on olennainen silloin, kun sen poistamisen tai väärin ilmoittamisen voidaan kohtuullisesti odottaa vaikuttavan päätöksiin, joita tiedon käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella. Vaikka seikka olisi yksittäisenä epäolennainen, olennaisuuden arviointi tulee kohdistaa kokonaisuuteen, jos samankaltaisia seikkoja on useita.

Sellaisen tilinpäätöstä koskevan seikan osalta, joka ei ole olennainen, oikean ja riittävän kuvan antamiseksi saadaan poiketa tämän lain säännöksestä, joka koskee:

- 1) tulon tai menon jaksottamista;*
- 2) omaisuus- tai velkaerän arvostamista;*
- 3) esittämistapaa;*
- 4) tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja; tai*
- 5) konsernitilinpäätöksen laatimista.*

Mitä 2 momentissa säädetään, ei sovelleta 2 luvun 1 §:n mukaiseen velvollisuuteen merkitä jokainen liiketapahtuma kirjanpitoon. Liitetietoihin on sisällytettävä selostus 2 momenttiin perustuvasta poikkeamisesta.

3 luku 6 § (30.12.2004/1304) Laatimisaika

Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

3 luku 7 a § (30.12.2015/1620) Vastuu tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta sekä kirjanpitoja ja aineistoja koskevasta luettelosta

Hallituksen tai muun vastaavan toimielimen jäsenen sekä toimitusjohtajan tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevasta vastuusta säädetään asianomaista oikeushenkilöä koskevassa laissa. Sama vastuu koskee myös 2 luvun 7 a §:ssä tarkoitettua luetteloa kirjanpidoista ja aineistoista.

8 luku 2 § Kirjanpitolautakunta

Kirjanpitolautakunta voi antaa ohjeita ja lausuntoja viranomaisten, elinkeinonharjoittajien tai kuntien järjestön taikka kirjanpitovelvollisen hakemuksesta. (30.12.2015/1620)

5. Kirjanpitolautakunnan hyvinvointi- ja kuntajaoston antamat lausunnot

a. Kuntakilan lausunto 113/2015

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunto kuntayhtymän alijäämän kattamisesta jäsenkunnan kirjanpidossa (113/2015) Kuntajaoston lausunnon 113/2015 mukaan jäsenkunnan tulee kirjata kirjanpitoonsa osuus kuntayhtymään kertyneestä alijäämästä pakollisena varauksena, mikäli kuntayhtymän alijäämää ei todennäköisesti saada lähitulevaisuudessa katetuksi esimerkiksi kuntayhtymän päättämillä muilla toimenpiteillä.

b. Kuntakilan lausunto 127/2022

Kuntalain perustelujen mukaan kirjanpidon toimenpiteenä peruspääoman alentaminen tase-erien välisenä siirtona on sallittu vain poikkeustapauksessa. Peruspääoman alentaminen olisi mahdollista silloin, kun kunnan tai kuntayhtymän palvelutoiminta supistuu pysyvästi ja tämän vuoksi pitkäaikaisen rahoituksen tarve vähenee. Peruspääoman alentaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, jos lailla muutetaan kuntien tai kuntayhtymien tehtäviä ja jos muutos vaikuttaa kunnan omaisuuteen ja rahoituksen tarpeeseen. Peruspääoman alentamisen soveltamista on tulkittava suppeasti.

Vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksessa kuntayhtymän toiminta lakkaa lain nojalla, toiminta jatkuu hyvinvointialueen järjestämisvastuulla. Järjestämisvastuun siirtyminen ei vaikuta palvelutoiminnassa käytettävän omaisuuden eikä rahoituksen tarpeeseen. Kyse ei siten ole kuntalain perusteluissa ja kuntajaoston lausunnossa 121/2019 tarkoitetusta tilanteesta, jossa kuntayhtymän palvelutoiminta supistuisi ja pääomarahoituksen tarve pysyvästi vähenisi.

Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto on katsonut, että kuntayhtymän alijäämien kattamista koskevan voimaansäätölain säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että kuntien järjestämisvastuun aikana syntyneet kuntayhtymän menot jäävät kuntien rahoitettaviksi. Peruspääoman alentaminen alijäämien kattamiseksi merkitsisi sitä, että kunnat eivät vastaisi niiden järjestämisvastuun aikana syntyneistä kuntayhtymän menoista, vaan alijäämien määrä vähentäisi hyvinvointialueelle siirtyvää nettovarallisuutta.

Lausunto: Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansäätölain mukainen kuntayhtymän siirtyminen hyvinvointialueelle ei ole kuntalain 110 §:n perustelujen tai kuntajaoston

lausunnon 121/2019 tarkoittama tilanne, jossa kuntayhtymän palvelutoiminta supistuu pysyvästi ja tämän vuoksi pitkäaikaisen rahoituksen tarve vähenee. Lausuntopyyntöissä kuvatussa tilanteessa peruspääomaa ei ole mahdollista alentaa kirjanpidon toimenpiteenä taseerien välisenä siirtona kuntayhtymän alijäämän kattamiseksi.

c. Keski-Suomen sairaanhoitopiirille 20.12.2022 annettu vastaus

Viitataan lausuntoon 127/2022 ja otettu erikseen kantaa, että Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuvaamassa tilanteessa ei ole kyse palvelutoiminnan supistumisesta.

Lopuksi

Keski-Suomen hyvinvointialue katsoo, että päätöstä ei ole siis voitu enää antaa tiedoksi hyvinvointialueelle. Mikäli tiedoksiannon olisi kuitenkin katsottu tapahtuneen Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhtymävaltuuston päätös 17.6.2022 § 9 alijäämän kattamisesta on lainvastaisena sekä toimivallan ylittämisen takia kumottava (kuntalaki 135 §).

Keski-Suomen hyvinvointialue vaatii Viitasaaren kaupungilta asiaan liittyviä oikeudenkäyntikulujaan korvattavaksi, koska olisi kohtuutonta, että hyvinvointialue joutuisi hoitamaan asian vireillepanosta ja hoitamisesta koituneet oikeudenkäyntikulut. Viitasaaren kaupungin viranhaltija on toimittanut hyvinvointialueelle tiedoksi yli kaksi vuotta päätöksenteon jälkeen, toisen viranomaisen asiaan liittyen tiedoksiannolla otsikoidun sähköpostin, johon hyvinvointialue on ollut pakotettu reagoimaan valituksen saadakseen asiaan hallinto-oikeuden ratkaisun tiedoksiantoon liittyvien puuttuvien tietojen vuoksi. Oikeudenkäyntikulujen määrä on tässä vaiheessa 1.100 euroa, jotka ovat aiheutuneet asian selvittely- ja valituskirjelmän laatimiseen kuluneesta ajasta (10 h, julkisen oikeusavun taksan mukaan). Lisäksi Viitasaaren kaupunki tulee velvoittaa korvaamaan Keski-Suomen hyvinvointialueelle tuomioistuinmaksulain (1455/2015) perusteella määräytyvä oikeudenkäyntimaksu.

Liitteet

1. Viitasaaren kaupungin talous- ja tietohallintojohtajan sähköposti 28.6.2024
2. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhtymävaltuuston päätös 17.6.2022 § 9
3. Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 19.6.2024
4. Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston lausunto 127/2022
5. Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston sihteerin vastaus 20.12.2022
6. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin perussopimus, voimassa 1.1.2009 alkaen
7. Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston päätös 13.6.2023 § 50

Keski-Suomen hyvinvointialue

__Sähköinen allekirjoitus_____

Kati Kallimo, vs. hyvinvointialuejohtaja